

5. Загальнодоступна вільна багатомовна онлайн-енциклопедія. Wikipedia. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D1%80%D0%B2> (дата звернення 01.05.2022)

6. Вражаюча здатність кулі – дані криміналістів. Збройний архів. URL: <https://guns.allzip.org/topic/45/291357.html> (дата звернення 01.05.2022)

7. Що небезпечно для жіночих грудей? Isida clinic. URL: <https://isida.ua/ru/zdorove-grudi/article/chto-opasno-dlya-zhenskoj-grudi/> (дата звернення 01.05.2022).

Отримано 10.05.2022

УДК 351.741(477)

СКЛЯР О. С.,

викладач кафедри тактичної та спеціальної

фізичної підготовки факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0002-6179-3329>

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ДІАЛОГУ ЗГІДНО З «МОДЕЛЮ ЗАСТОСУВАННЯ СИЛИ»

Під час масових заходів основною задачею Національної поліції є охорона публічного порядку. Порядок та способи організації охорони публічного порядку на масових заходах є вкрай актуальними і необхідними для практичного використання, що не можливо без дотримання мір особистої безпеки та необхідної самооборони працівниками поліції діалогу, які задіяні на фронті подій.

З урахуванням напрямків реформування правоохоронної системи України, охорона публічного порядку отримала найбільші зміни. Наказ МВС України №706 від 23 серпня 2018 «Про затвердження Концепції запровадження в діяльності органів та підрозділів Національної поліції України Скандинавської моделі забезпечення публічної безпеки та порядку під час проведення масових заходів» запровадив новий, більш демократичний підхід до забезпечення охорони публічного порядку. [1]

«Коли ми почали впроваджувати цей проект, за основу взяли досвід поліції комунікації Чеської Республіки у взаємодії з Консультативною місією Європейського союзу з реформування сектору цивільної безпеки в Україні, яка діє з 2014 року в Україні» - говорив заступник начальника відділу забезпечення масштабних масових заходів Департаменту превентивної діяльності Валерій Шевченко. [2]

Одним з суттєвих нововведень нової моделі охорони публічного порядку є створення підрозділу превентивної комунікації, або, як ми її називаємо – поліція діалогу. Поліція діалогу є унікальним підрозділом Національної поліції України, створений з метою апробації європейських стандартів у сфері забезпечення публічної безпеки та порядку в публічних місцях у зв'язку з проведенням мирних зібрань та інших масових заходів. Основною задачею, якою стали ефективна комунікація і деескалація можливих конфліктних ситуацій, щоб масові заходи та демонстрації залишались мирними і не вели до силового протистояння.

Згідно «операційного барометру» (рис.1) [3] поліцейський діалогу працює на зеленому та жовтому стані подій, коли не помітно явних ознак загрози його життю та здоров'ю. Однак між масовими заходами і масовими заворушеннями тонка грань, а у випадку небезпеки, основною зброєю поліції діалогу є лише «слово».

СТАН ПОДІЙ (ОПЕРАЦІЙНИЙ БАРОМЕТР)

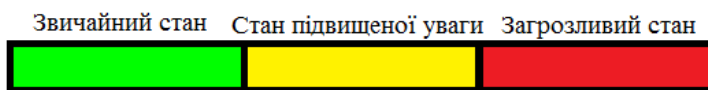
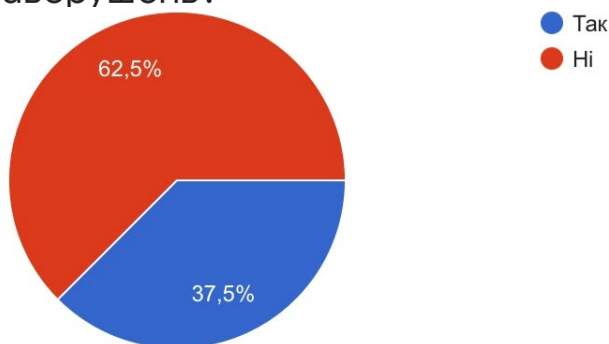

Рисунок 1

Враховуючи, що склад поліції діалогу на всю територію України невеликий, з метою актуалізації питання наукового дослідження було складено опитувальник для діючих поліцейських діалогу НПУ, згідно якого встановлено, що 62,5 % з них під час несення служби на масових заворушеннях отримували травми.

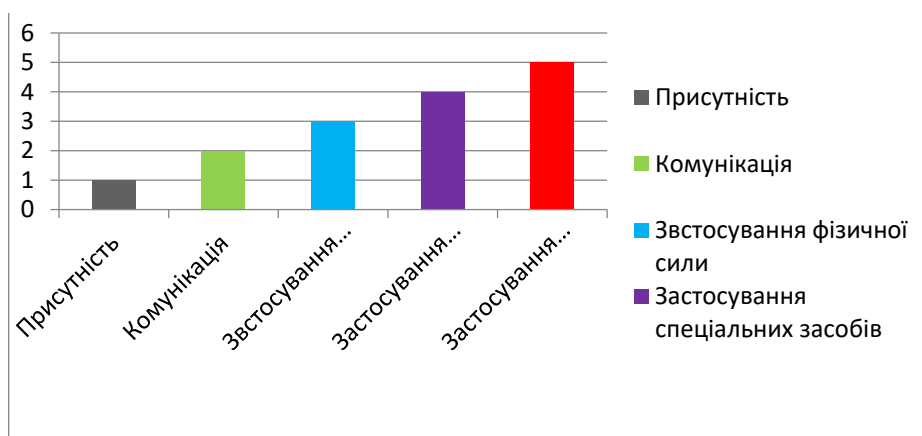
Ви або хтось з колег отримували травми під час масових заворушень?

Діаграма 1. Результати опитування

Поліцейський діалогу, одягнутий у цивільний одяг та жилет з написом на спині, ризикує отримати численні травми відкритих частин тіла у спробах деескалувати конфлікт в таких незахищених умовах, або, навіть, при тактичному відступі.

Враховуючи, що поліцейський діалогу озброєний лише «словом», свої функціональні обов'язки на масових заходах виконує в цивільному одязі без спеціальних засобів примусу, то діючи в типовій чи екстремальній ситуації останній повинен бути готовим деескалувати ситуацію здавалось би лише «словом». Однак, було проаналізовано прогресивну шкалу «Моделі застосування сили», коли поліцейський діалогу під час несення служби на масових заходах чи групових порушеннях публічного порядку, для власної безпеки може або повинен застосовувати лише три методи для забезпечення власної безпеки, а саме: (діаграма 2)

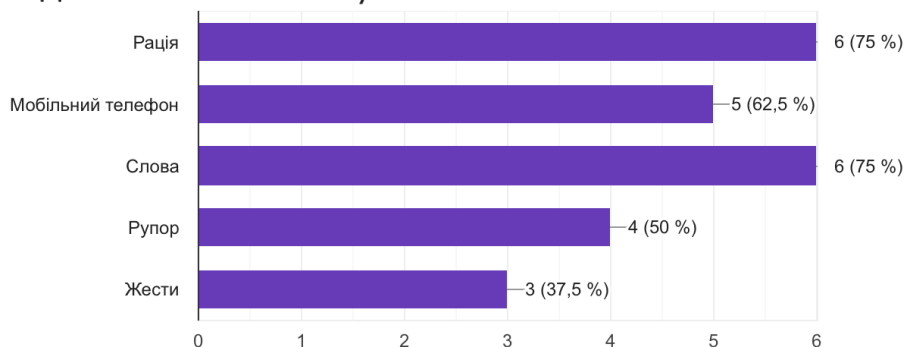

Діаграма 2. Модель застосування сили (в діаграмі по ступеням необхідності застосування заходів)

- *Присутністю* (поліцейський може розрядити ситуацію, лише своєю присутністю);

За результатами опитування було виявлено, що під час виконання своїх службових обов'язків працівники поліції діалогу користаються такими засобами передачі інформації, як: рацією та власним голосом (вербально) 75%, мобільним телефоном 62,5%, за допомогою рупора 50% та жестами (невербально) 37,5%.

Якими засобами передачі інформації ви користуєтесь під час виконання службових обов'язків?

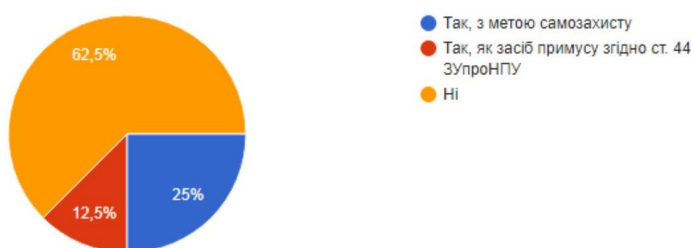

Діаграма 3 Результати опитування

- *Комунікацією* (поліцейський може розрядити ситуацію шляхом переговорів; потужна демонстрація сили, як вид невербальної комунікації (наприклад, більша присутність поліцейських діалогу в одному конфліктному місці, тощо), може розрядити ситуацію, якщо спроба провести переговори виявляється невдалою);

- *Застосуванням фізичної сили* (спеціальні прийоми боротьби (рукопашного бою), для забезпечення особистої безпеки або/та безпеки інших осіб, припинення правопорушення, затримання особи, яка вчинила правопорушення, якщо застосування інших поліцейських заходів не забезпечує виконання поліцейським повноважень, покладених на нього законом).

Чи доводилося Вам застосовувати фізичну силу під час масових заворушень?

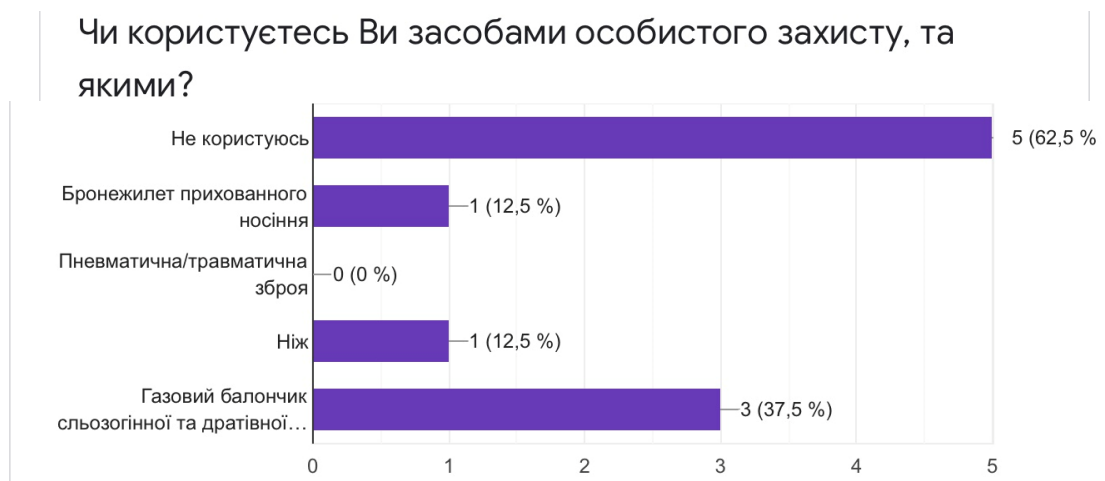

Діаграма 4 Результати опитування

Застосування останнього методу забезпечення особистої безпеки поліцейських діалогу підтверджується результатами їх опитування, де на *діаграмі 3* видно, що під час виконання своїх службових обов'язків працівникам поліції діалогу доводилося використовувати фізичну силу з метою самооборони та як захід примусу передбачений ст. 44 Закону України «Про Національну поліцію України».

Поліція діалогу є відносно незахищеним підрозділом поліції на відміну від інших, хоча в посадових інструкціях останніх передбачена можливість носити бронежилет прихованого носіння. Ця незахищеність обґрунтована деескалаційною відкритістю до громадян, з котрими необхідно налагодити контакт, яка характеризується відсутністю видимих засобів індивідуального захисту поліції діалогу.

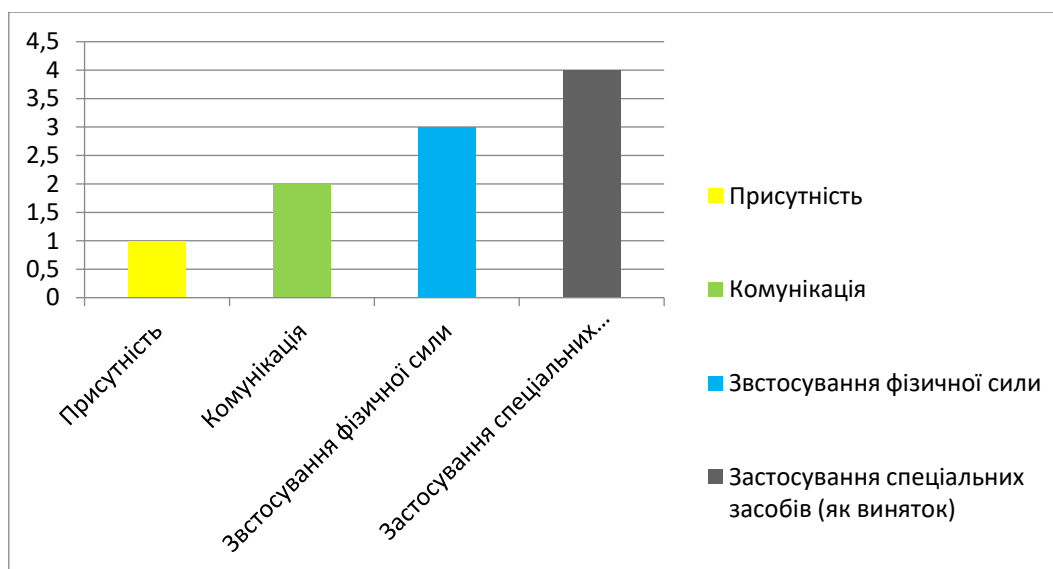
Під час опитування (діаграма 5) поліцейських діалогу було встановлено, що серед останніх 5 з 8 поліцейських під час охорони публічного порядку зовсім не використовують (62,5%) засоби індивідуального захисту, 1 з 8 використовує бронежилет прихованого носіння (12,5%) та бере з собою ніж (12,5%), 3 з 8 беруть з собою газовий балончик сльозогінної та дратівливої дії.

Діаграма 5. Результати опитування

Основною функцією поліції діалогу є недопущення або деескалація конфліктних ситуацій на масових скупченнях людей, роз'яснення дій поліції та протидія агресорам вербальними методами. Однак, не завжди вербальних методів достатньо для протидії або негайного припинення правопорушення, поодинокі хаотичні джерела агресії поглинають натомп створюючи групові порушення громадського порядку, які можуть перерости в масові заворушення, небезпечні для життя та здоров'я поліцейських діалогу.

Нижче, на діаграмі 6, розроблена «Модель застосування сили» для поліцейських діалогу.

Діаграма 6. Модель застосування сили для поліцейських діалогу

Враховуючи отриманні результати опитувальника постає питання, чи доцільно дозволити працівникам поліції діалогу під час забезпечення публічного порядку на масових заходах, використовувати ніж чи газовий балон сльозогінної та дратівливої дії. У вирішенні даного питання нам допомагає законодавець, який згідно ст. 45 ч.3 п. 3 Закону України «Про Національну поліцію», дозволяє поліцейському використовувати

засоби, спорядженні речовинами сльозогінної та дратівної дії для відбиття нападу на поліцейського чи іншу особу, яка потребує захисту. Використання ножа законодавством для поліцейського діалогу не дозволено. Крім того, носіння ножа громадянами може бути сприйнято ескалуєчим фактором, а носіння невеликого газового балончика в боковій кишені тактичних штанів приховує його наявність взагалі (однак це тема майбутніх досліджень).

Щодо розкриття питання припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень, використовуючи поліцію діалогу як силову структуру, вважаймо недоцільними, так як їхнє призначення – мирним шляховим долати конфліктні ситуації на масових заходах.

Отже, ефективність поставлених завдань поліції діалогу залежить, насамперед, від високого рівня їх професіоналізму, правильних дій у разі виникнення конфліктних ситуацій, застосування знань та умінь навичок спілкування з різними категоріями населення, використанні заходів і засобів примусу.

Проведеним дослідженням встановлено, що згідно «Моделі застосування сили» під час несення служби на масових заходах чи групових порушеннях публічного порядку, поліцейський діалогу для власної безпеки може або повинен застосовувати такі методи, як:

1. Присутність поліцейського.
2. Комунікація.
3. Застосування фізичної сили.
4. Застосування засобів, споряджених речовинами сльозогінної та дратівливої дії.

Головним засобом особистого захисту поліцейського діалогу є дотримання дистанції. Не залежно від ситуації:

1. Основний захист – дистанція;
2. Головна зброя – слово.

Поставлені перед собою задачі в даному науковому дослідженні вважаю досягнутими. Однак, з метою кращої охорони публічного порядку, ефективної протидії масовим заворушенням в особі поліцейських діалогу потрібні подальші глибші досліджень в цій сфері. Потрібно проаналізувати особливості організації, виникнення та проведення масових заворушень в Україні для корегування та удосконалення дій поліцейських діалогу по Скандинавської моделі та адаптувати її на «Нову українську модель», яка буде краще працювати з урахуванням менталітету нашого народу України.

Список бібліографічних посилань

1. Наказ МВС України № 706 від 23 серпня 2018 «Про затвердження Концепції запровадження в діяльності органів та підрозділів Національної поліції України скандинавської моделі забезпечення публічної безпеки та порядку під час проведення масових заходів».
2. В Україні діє поліція комунікації, що це таке? // Радіо свобода. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/details/29059408.html> (дата звернення 09.04.2022).
3. Стандартні операційні процедури щодо забезпечення публічної безпеки і порядку органами та підрозділами НПУ у зв'язу з проведенням масових заходів / Київ. 2019. 21 с.
4. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення 09.04.2022).
5. Скляр О.С. Історико – правовий аспект початку діяльності поліції діалогу в Україні. *ІІ Міжнародна науково-практична конференція «Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України»* збірник наукових праць, м. Харків, 28.05.2021, с.58-62, вид-во: ХНУВС
6. Власенко І.В., Шевченко Т.В., Коваленко І.М. Аналіз тактики та прядку дій сил правопорядку при забезпеченні публічної безпеки за “Скандинавською моделю”. Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України : зб. наук. пр./ МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Каф. тактич. та спец.-фіз. підгот. ф-ту № 2. – Харків : ХНУВС, 2020. С. 167- 173.
7. Лебон Гюстав. Психологія народів і мас / пер. з франц. – Челябінськ: Соціум. 2010. 379 с.

8. Посадова Інструкція інспектора сектору превентивної комунікації відділу превенції Луцького районного управління ГУНП у Волинській області.

Отримано 09.04.2022

УДК 351.741:591.5

СКЛЯР О. С.,

викладач кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0002-6179-3329>;

ІНШЕКОВ М. В.,

старший викладач кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0001-7584-1013>;

ДАВИДОВ О. О.,

курсант 2 курсу факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ

ЕЛЕМЕНТИ САМОЗАХИСТУ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ВІД НАПАДУ ЗГРАЇ СОБАК

«На поліцейського напала згряя собак», «В центрі міста згряя собак напала на хлопчика», «Згряя бродячих собак загризла маленьку дівчинку», «На Одещині згряя бездомних собак до смерті загризла чоловіка», «В м. Полтаві згряя собак напала на жінку: Поліція використала сльозогінний ГАЗ», тощо. Все це заголовки з відкритих інформаційних джерел у всесвітній системі Інтернет, які не піддаються підрахунку.

Таблиця 1. Фотокадри до заголовків про напад зграї собак з соціальних мереж